

HANN FERENC

Transsylvania

részlet egy útikönyvből

Adrienne a Love Story fordulatait magyarázza, míg én a telefonkapcsolásra várok Nagyvárad főpostáján. Kolozsvár meglepően gyorsan jelentkezik. Kicsit idegesen kezdem el motyogni, hogy Szervátiuszékát keresem Magyarországról, írni szeretnék róluk, azért telefonálok, mert nem vagyok biztos benne, visszaértek-e már Farkaslakáról. Gondolom, készen van már a Tamási-„emlékmű”, hiszen hetek vannak csak az avatásig. – Tegnap érkeztek – mondja egy női hang. –, jöjjön nyugodtan...

Jólesik a hegyek alatt álldogálni. Csak külföldi kocsiknak intek. Adrienne kioktatott: itt autóstoppal is csak pénzért viszik el az embert. Az Austinban két belga lány ül, a tengerhez mennek. Vidámak, vargabétüket terveznek. Kitűnően szórakoznak angol, német, latin elemekből összetákolat mondataimon, Csucsán megállnak néhány percre. Megkértem őket. Jól érzem magam. A két lány számára nem jelentek meglepetést. Vállamra akasztott postástászkám nem izgatja fel őket, észre sem veszik. (Amikor át-sétáltam a határon, meghökkenek néhány tisztviselő: „Mit keres itt gyalogosan egy szabályszerű útlevelemmel rendelkező magyar postás?”)

A lányok kezembe nyomnak egy szendvicset, meg egy kártyát: „adress, adress” ismételtetik és letesznek a Szamos partján.

A Rahovei utca egy domb gerincén nyúlik el. Macskaköves utcácskák idegi futnak föl rá.

A kis kertkapu fölött fogantyú akad kezem ügyébe. Meghúzom. Mindenféle méretű és hangú csengettyűk, kolompok szólalnak meg.

A manzard ablakból női fej bújik elő.

– Én telefonáltam tegnap Váradról – dadogom.

– Arra jöjjön! – mutat a szekérszélességű kapu felé.

Az udvaron szobrok. Finoman munkált fekete kőfej, félig elkészült figurák.

Ülök a vastag, erős pokróccal letakart díványon. A műterem tele szobrokkal, a székek, lócsák, az ajtófélfák faragottak, egyszerűen, pózmentesen megmunkáltak, arra valók, amire szánta őket az ember.

Hézagos testű fémkrisztus röppen a térben, vasszegekkel átvert tenyérrel, mint aki már mindent tud, amit tudni lehet, s aki – talán éppen azért – már mindent feladott.

Mögötte feketén magasodik a módéfalvi veszedelem paraszt-pietája: roskadt férfit tart az egyszerre kemény és lágy arcú székely asszony; lápuknál tanácstalanul ácsorog egy gyermek.

A párkányon térplasztikák, nonfiguratív vázlatok, szobrok. Előttük áll és néz velem farkasszemű Petőfi.

Idős, magyar paraszt-arcú férfi lépdél lefelé a lépcsőkön. – Ne haragudjon, csak most jutottunk az ebédhez. Vendégeink voltak, pár percre mentek el.

Motyogok valamit, hogy csak nyugodtan ebédeljenek, én elnézelődök itt, ráérek, s Jenő bácsi (az első pillanatban így csontosodott meg bennem a név) eltűnik a lépcsőfordulóban.

Ülök a szobrok között, lábamnál a felnyitott gyomrú újságkihordó táská, izlelgetem a szavakat, hogyan is fogjak majd hozzá.

Szervátiusz Tibort harmincnek nézném, ha nem tudnám, idősebb egy évtizeddel. Mégsem tudok a látványtól szabadulni: – Szervusz – mondom, és előkotrok néhány példányt a folyóiratból – ebben a lapban szeretnék írni rólad . . . rólatok, még nem tudom, hogy mit és hogyan.

Nézegetjük a Palócföldeket. Salgótarjánról mesélek. Messze van.

A beszélgetés akadozik. Szervátiusz nem tartozik a teliszáj, harsogó emberek közé. Szükszavú.

Vitatott szobrokról (Melocco kitűnő Adyjáról, Kő Pál új szoborterveiről) magyarázok. Jenő bácsi mellém ül. Közös ismerősök homályos árnyai ködlenek fel mögöttünk. Enikő asszony ősi női ösztönrel próbálja megmenteni a haldokló beszélgetést, mely nem a szimpátia hiánya, hanem a szavak korlátozott hatalma miatt látszik csödbe menni.

Telefon cseng. Vendégek. Kezdem kényelmetlenül érzni magam. Érzem: az a vendégjárás aligha lehet hasznos ebben a házban. A munkától veszi el az időt.

Megérkezik N. Z. Művészettörténész. Vele van S. A., fiatal grafikus. Talán egyszer találkoztunk valahol, futólag.

N. Z. rokonszenves, magas, kopasz férfi. Azonnal otthon van. Kedélyesen körölnéz, kicsit nagy hangon – de nem agresszíven – megjegyyez, kommentál, dicsér.

S. A. le teszi az asztalra az Anna Margitról nemrég megjelent könyvecskét, elsimítja homlokáról hosszú, sötét haját, nem szól egy szót sem, leül, figyel.

N. Z. élénken magyaráz. Egy északi festőről – barátjáról – bátyjáról mesél, aki rózsaszín szobába rózsaszín koporsót, rózsaszín jászlat, rózsaszín tehenet helyezett el, s e „kiállítás” nagyszerű művészi produktumnak talált.

Szervátiusz Tibor egyenes tartással ül a faragott széken. Alig szól, arcáról nem lehet leolvasni semmit.

Sötétedik. Magasan vagyunk. Eső veri a tetőt, villámok futkároznak a falak mentén.

Cseng a telefon. Egy budapesti koreográfus és felesége jelenti be érkezését.

Bejelentkeznek.

És megérkeznek.

A férfi szakállat visel. Borotvált pengeszakállat, mely elegáns, ódivatú és modern egyszerre. A nő középiskolai magyartanár-típus. Bölcs fintorai leplezni igyekeznek túlságosan is polgári nyolcvan kilóját. Nagyon is otthonosak.

Máris játszanak.

– Találjuk ki, melyik az idős mester, s melyik az ifjabb szobral!

– Jó. Találjuk ki!

– Szervátiusz Jenő!

(Oldalpillantás, rosszálló mozdulatok.)

– Nem találtál, nem találtál!

– Ez is Szervátiusz Jenő!

– Egy null. Tovább!

– Ez a Tiboré!

(Kínlódó arcrángások.)

– Na, most te is melléfgógtál! Egy: egy.

Hét: háromnál Jenő bácsi feláldozza magát és kivonul a gyülekezeti a bejárati ajtó mellől nyíló kis „raktárba”. Kiszolgáltatja fábváesett balladáit, népi történeteit a hozzá nem értő, mit sem sejtő kíváncsiaknak. Fél tíz.

Már csak én vagyok „idegen” a házban. De a görcs feloldódott. Amikor indulnék, Tibor rámszól:

– Természetesen itt alszol . . . de előbb megvacsorázunk.

Zsebemben felnyűsít maradék tíz lejem, mely legfeljebb egy vacsora ellenértéke lehetett volna, egy szállodai szobáé semmiképpen.

Fehér asztalnál ülünk. Enikő magasra emeli poharát:

– Hát hozott isten nálunk!

Vaskos, merev láncok hullnak le rólam. Nézem az arcokat, észrevetk-e a fémes csörgést.

Már úgy beszélgetünk, mint akik együtt üzték a halcsíkot az azóta megölt, elpusztított patakok kövei között, mint akik együtt fedezték fel a szemben lévő bérház ablakaiban, hogy a százas égők napkeletje a hajnalt jelzi.

Észrevétlenül surranok ki a kapun kora reggel. Barátokat hagyok el. Csíp a levegő.

Vállamat lehúzza a durva vászonnál szabott tarisznya.

Kilépek, mert messze van az országút.